

Yunanistan'da SYRIZA'nın Yeni Zaferi: Çıpras için Esas Zorluk Şimdi Başlıyor

NİKOLAOS STELYA

- Yunanistan'ı 20 Eylül'deki erken seçime götüren süreç nasıl gelişti?
 - Seçim sonrasında Yunanistan siyaseti nasıl şekillenebilir?
- Seçim sonuçlarının Türkiye-Yunanistan ilişkilerini nasıl etkilemesi beklenebilir?

GİRİŞ

“Eski sistemle yüzleşme” Yunanistan'ın en büyük partisi olan Radikal Solun Güçbirliği Partisi'nin (SYRIZA) lideri Aleksis Çıpras'ın son yıllarda sıkça kullandığı bir slogandı. Çıpras, Yunanistan'ı 20 Eylül seçimine götüren süreçte de eski siyasi sistem ve onun kalıntılarıyla yüzleşilip siyasi ve sosyo-ekonomik bakımdan yeni bir başlangıç yapılmasının gereğini vurguladı. Seçim sloganını “Yarınlara kazanıyoruz” olarak belirleyen SYRIZA, Yunanistanlı seçmenin karşısına yeni bir ülke tahayyülü ile çıktı.

20 Eylül gecesi açıklanan seçim sonuçları, ülkenin genel hatlarıyla “eski sistemle” ve “eski dönemle” yüzleşme noktasında pek fazla yol kat edememiş olduğunu gösterdi. Çıpras'ın seçim öncesindeki söylemlerine, mesajlarına ve çıkışlarına rağmen, 25 Ocak erken seçiminden 8 ay sonra Yunanistan olduğu yerde sayıyordu. 25 Ocak seçimiyle 20 Eylül seçiminin karşılaştırması bu gerçeğe ışık tutuyor.

TABLO 1. YUNANİSTAN'DAKİ SON İKİ GENEL SEÇİMİN SONUÇLARI

	25 Ocak 2015 Erken Seçimi	20 Eylül 2015 Erken Seçimi
Toplam Seçmen Sayısı	9.911.945	9.840.233
Seçimlere Katılan Toplam Seçmen Sayısı	6.330.786 (% 63,87)	5.566.133 (% 56,56)
SYRIZA	2.245.978 (% 36,34)	1.925.904 (% 35,46)
Yeni Demokrasi	1.718.694 (% 27,81)	1.526.205 (% 28,10)
Altın Şafak	388.387 (% 6,28)	379.581 (% 6,99)
PASOK	289.469 (% 4,68)	341.390 (% 6,28) (Seçime DIMAR Partisi ile beraber katıldı)
Potami	373.924 (% 6,05)	222.166 (% 4,09)
Yunanistan Komünist Partisi	338.188 (% 5,47)	301.632 (% 5,55)
Bağımsız Helenler	293.683 (% 4,75)	200.423 (% 3,69)
Merkez Birliği	110.923 (% 1,79)	188.547 (% 3,43)

Kaynak: Yunanistan İçişleri Bakanlığı

20 Eylül seçimi Yunanistan siyasi tarihine büyük kırılmalara yol açmayan, heyecansız bir seçim olarak geçecek. Bununla beraber bu seçim iki

Nikolaos STELYA

1982 yılında İstanbul'da doğdu. Ortaöğrenimini İstanbul'da bitirdikten sonra 2000-2004 yılında Panteion Üniversitesi İletişim, Medya ve Kültür Bölümü'nde okudu. Stelya 2004-2006 yılları arasında aynı üniversitenin Siyaset Bilimi ve Tarih Bölümü'nde Osmanlı Tarihi alanında master eğitimi aldı. Stelya aynı fakültede, 2007-2011 döneminde “Türkiye'de Siyasal Partiler 1918-1938” isimli doktora çalışmasına imza attı. Stelya'nın akademik çalışmaları Yunanistan Dışişleri Bakanlığı ve Onasis Vakfı bursları ile desteklenmiştir. Stelya 2012-2015 döneminde Türkçe ve Yunanca olarak Türkiye'de, Kıbrıs'ta ve Yunanistan'da birçok kitap yayımlamıştır. Stelya'nın *İstenmeyen Bebek Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Ölümü* isimli kitabı 2015 yılında eş zamanlı olarak Türkiye ve Yunanistan'da okuyucularıyla buluştu. 2012-2015 yılları arasında Stelya, Kıbrıs Sorunu ve Türkiye'de Kürt Meselesi eksenli birçok akademik çalışmaya imza attı. Stelya, *Kathimerini Kıbrıs* gazetesinin Kuzey Kıbrıs ve Türkiye masası editörlüğünü ve Sputnik Haber Ajansı'nın Yunanistan-Kıbrıs masası editörlüğünü yürütmektedir.

önemli siyasi gelişmeyi Yunanistan sahnesine taşımış oldu. SYRIZA merkez sol bir partiye dönüşürken, Yunanistan toplumunun siyasi ve sosyo-ekonomik bunalımı seçim sonuçlarına damgasını vurdu. Bu gelişmeleri iyi anlamlandırabilmek için Yunanistan'da filmi biraz geriye sarmak gerekiyor.

2014 yılının sonlarında Yunanistan Parlamentosu, cumhurbaşkanı seçim sürecine girdi. Aralık ayı boyunca, iktidardaki Yeni Demokrasi ve PASOK partileri, yeni cumhurbaşkanını seçtirmek için yoğun çaba sarf ettiler. Ancak yılın son günlerinde bu çabanın sonuçsuz olduğu görüldü. Zira SYRIZA, meclisteki cumhurbaşkanı oylamalarını çıkmaza sürükleyip Yunanistan'da erken seçimin yolunu açtı.

Ocak 2015'teki erken seçime iktidardaki partiler "Ekonomik ve siyasi istikrar için sıkı kemer sıkma politikalarını sürdürmeliyiz" şiarıyla girerken, SYRIZA borç anlaşmasının revize edilmesi temelinde bir seçim kampanyası yürüttü. Çıpras'ın "Borç anlaşmasını yırtıp atacacağız"¹ gibi radikal çıkışları sayesinde SYRIZA seçimden açık ara birinci parti olarak çıktı.

Seçim başarısının hemen akabinde sağcı ve popülist Bağımsız Helenler partisiyle koalisyon hükümeti kurup, Yeni Demokrasi'nin önde gelen simalarından Prokopis Pavlopoulos'u cumhurbaşkanlığına seçtiren Çıpras, dikkatini Avrupalı kreditorlerle imzalanacak olan yeni borç anlaşması üzerinde yoğunlaştırdı. Şubat-Haziran 2015 arasında koalisyon hükümeti, Maliye Bakanı Yanis Varoufakis'in yol göstericiliğinde kreditorlerle sıkı bir pazarlığa girişti. Kemer sıkma politikalarının gevşetilmesi hedefiyle Yunanistan, başta Almanya olmak üzere son beş yıldır Atina'nın borçlarını kapatmayı üstlenmiş olan bütün aktörlere elindeki tüm imkanları kullanarak baskı uygulamaya çalıştı. Hatta Başbakan Çıpras, Batılı müttfikleri

küstürme pahasına Rusya ile temasları yoğunlaştırdı.²

Ne var ki Çıpras, Haziran ayına gelindiğinde kreditorlerin kemer sıkma konusunda geri adım atmayacaklarının farkına vardı. Bunun üzerine önce Yunanistan bankaları için sermaye kontrol mekanizmalarını devreye soktu, ardından da referandum kararı aldı. Böylelikle Yunanistan halkı, ülkeye dışarıdan dayatılan bir borç anlaşmasını kabul edip etmediğini ilk kez bir referandum aracılığıyla dile getirecekti. Muhalefetin "Avrupa'nın bir parçası olarak kalmak istiyorsak borç anlaşmasını kabul etmeliyiz" çağrısına rağmen 5 Temmuz tarihinde gerçekleştirilen referandumdan yüzde 61,31 oranında 'hayır' oyu çıktı. Çıpras "Kemer sıkma politikalarına hayır diyelim" söylemiyle referandumdan büyük bir galibiyetle çıktı.³ Referandumdaki bu büyük galibiyetin ardından Çıpras, son bir umutla kreditorlerle tekrar masaya oturdu; fakat istediğini alamadı. Sonuçta, SYRIZA-ANEL koalisyonu çok ağır bir yeni borç anlaşmasını kabul etmek ve meclisten geçirmek durumunda kaldı.⁴

Muhalefetteki merkez sağ ve sol partilerin hükümete yeni borç anlaşması için sundukları destek sayesinde yeni kemer sıkma paketi meclisten ezici bir çoğunlukla geçerken, Çıpras bu sefer kendi partisi içerisinde büyük bir buhranla karşı karşıya kaldı. Yeni borç anlaşmasını kabul etmeyen SYRIZA içerisindeki Sol Platform ve Meclis Başkanı Zoi Konstantopoulou, kısa süre sonra SYRIZA ile yollarını ayırdı.⁵

Bu gelişmeler karşısında Çıpras, önce hükümette küçük çaplı bir revizyona gitti ve sonrasında erken seçim kararı aldı. Erken seçimle Yunanistan halkından yeni bir 'güvenoyu' talebinde bulunan Çıpras, aynı za-

1. "Τσίπρας: Θα σκίσουμε τα Μνημόνια... μέρα μεσημέρι", *Ysterografa*, (Çıpras:Memorandumları Gün Işığında Yırtacağız), 11 Mayıs 2014, <http://ysterografa.gr/politics/%CF%84%CF%83%CE%AF%CF%80%CF%81%CE%B1%CF%82-%CE%BC%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CF%8C%CE%BD%CE%B9%CE%B1-%CE%B-C%CE%B5%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CF%81%CE%B9/> (Erişim tarihi 22 Eylül 2015).

2. Dimitris Tsioufis ve Madalena Piou, "Τι περιμένει ο Αλ. Τσίπρας από το ταξίδι του στη Μόσχα" (A. Çıpras Moskova gezisinden neler bekliyor?), *Imerisia*, 08 Nisan 2015, <http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=26509&subid=2&pubid=113497746> (Erişim tarihi 22 Eylül 2015).

3. "Αποτελέσματα δημοψηφίσματος 2015" (2015 Referandumuna Sonuçları), *Newsbomb*, 06 Temmuz 2015, <http://www.newsbomb.gr/politikh/news/story/603882/apotelesmata-dimopsifismatos-2015-ayta-einai-ta-telika-apotelesmata-stin-epikrateia> (Erişim tarihi 21 Eylül 2015).

4. "Special Meetings of the Eurogroup in July 2015", Federal Ministry of Finance, 14 Temmuz 2015, <http://www.bundesfinanzministerium.de/Content/EN/Standardartikel/Topics/Europe/Articles/2015-07-14-eurogroup-july-2015.html> (Erişim tarihi 21 Eylül 2015).

5. Nikolaos Stelya, "Sol Platform'dan Çıpras'a Rest", *Sputnik Türkiye*, 08 Mayıs 2015. <http://tr.sputniknews.com/columnists/20150805/1016959462.html> (Erişim tarihi 05 Ağustos 2015).

manda partisinin kontrolünü muhalif kanatla işbirliğini kesmek yoluyla tekrardan eline almayı hedefledi.⁶

YUNANİSTAN EN BÜYÜK PARTİSİ: BOYKOT PARTİSİ

20 Eylül gecesi Yunanistan'da açıklanan sonuçlara göre, Aleksis Çipras 8 ay gibi kısa bir süre içerisinde üst üste üçüncü kez sandıktan başarıyla çıktı. SYRIZA, yüzde 35,46'lık oranla birinci parti olurken, en yakın rakibi Yeni Demokrasi Partisi'ne 7,5 puan gibi önemli bir fark attı.

Öte yandan Çipras'ın bu yeni seçim başarısı, Yunanistan siyasetindeki son gelişmeleri derinlemesine analiz etmeyenler için yanıltıcı olabilir. Seçim sonuçlarının bütünlüklü bir değerlendirmeye tabi tutulması bizleri bu noktada aydınlatıcı bazı sonuçlara götürebilir.

Tablo 1'de görüldüğü üzere, 20 Eylül seçiminin en önemli belirleyici unsuru partilerin gösterdikleri performans değil, sandığa gitmeme yoluyla Yunanistan siyasetine sarsıcı bir mesaj gönderen sessiz çoğunluk oldu. Ülkede kayıtlı toplam 9.840.233 seçmenden sadece 5.566.295'i bu seçimde oy kullandı; yani neredeyse her iki seçmenden biri seçimde sandığa gitmemeyi yeğledi. Bir başka deyişle seçimin asıl galibi 'boykot partisi' olurken, SYRIZA toplam seçmenin ancak yüzde 19,5'inin desteğiyle iktidarını devam ettirmiş oldu. Seçimdeki bu yüksek boykot oranına mecliste temsil edilemeyecek olan yüzde 6,41'lik kesim de eklendiğinde, Yunanistan siyaset sisteminin temsiliyet ve meşruiyet açısından kayda değer bir kriz içerisine sürüklenmekte olduğu sonucuna ulaşılabilir. Bu kriz, ülkede bir süredir mevcut bulunan derin ekonomik ve toplumsal krizle birlikte seyretmektedir.

2004	2007	2009	2012a	2012b	2015a	2015b
% 24	% 25,9	% 29,1	% 34,9	% 37,5	% 36,4	% 43,43

Kaynak: Yunanistan Devlet Televizyonu (ERT).

Yukarıdaki tablo, Yunanistan'da son on yıl boyunca seçimlere katılmama oranının istikrarlı bir şekilde yükseldiğini göstermektedir. Ülkenin ge-

çirdiği ekonomik, toplumsal ve sınıfsal bunalımlar siyasal düzleme de yansımakta, toplumun önemli bir kesimi sisteme sırtını dönmektedir. Yeni borç anlaşmasının gündemde olduğu kritik bir dönemde, toplumun neredeyse yarısı siyasi partilerden ve siyasi sistemden umudunu kesmiş, karamsar bir ruh hali içerisinde gözükmemektedir.

SYRIZA'DAKİ BAŞKALAŞIM SÜRECİ

Ülkenin içerisinde bulunduğu derin krize ve partisinin yakın geçmişte geçirdiği bölünmeye rağmen Aleksis Çipras liderliğindeki SYRIZA, hala Yunanistan'ın en büyük partisi. 20 Eylül'deki seçim başarısının ardından Çipras'ın, partisinin yeniden dizaynına yönelmekte olduğu görülmektedir. Ekonomik kriz dönemi boyunca (2010-2015) seçmenlere radikal söylemlerle hitap etmiş olan Çipras, bu yeni dönemde partisini merkez kulvara çekmekte, böylece SYRIZA daha Avrupalı ve liberal eğilimli bir merkez sol partiye dönüşmektedir.

Geçtiğimiz haftalarda yeni kemer sıkma tedbirlerini kabul etmek durumunda kalan Çipras'ın, bundan sonra partideki radikal söylemleri zayıflatmaktan başka bir çaresinin bulunmadığını belirten Yunanistanlı uzmanlar, 20 Eylül seçiminden sonra SYRIZA'nın hızlı bir biçimde merkez sol alana kayacağı ve adeta yeni bir PASOK'a dönüşeceği ihtimali üzerine yoğunlaşıyorlar.⁷ Uzmanlar, SYRIZA'nın yeni merkez sol kimliğiyle Yunanistan'ın euro birliği içerisindeki yerini korumak uğruna acı kemer sıkma reçetelerini hayata geçirme ihtimali üzerinde duruyorlar. Ülkenin eurodan, Avrupa Birliği'nden, hatta NATO'dan çıkışını savunan radikal sol partilerin aksine SYRIZA'nın "Kemer sıkma politikaları gevşetilebilir" söylemine ağırlık vermesi bekleniyor. Böylelikle SYRIZA, ülkede ekonomik kriz ve ödenen ağır faturalar yüzünden erime noktasına gelen merkez solu restore etme görevini üstlenecek ve yeni bir restorasyon faaliyeti yürüterek yukarıda değinmiş olduğumuz yapısal ve siyasi krize çare arayacak.

6. "Τσίπρας: Γιατί αποφάσισε εκλογές" (Çipras: Neden Erken Seçim Kararı Aldı?), *Maddata*, 20 Ağustos 2015. <http://www.maddata.gr/epikair-otita/politics/434125.html> (Erişim tarihi 21 Eylül 2015).

7. Nikolaos Stelya, "Yunanistan Seçimlerinin Galibi Çipras Değil", *Sputnik Türkiye*, 21 Eylül 2015, <http://tr.sputniknews.com/avrupa/20150921/1017877368.html> (Erişim tarihi 21 Eylül 2015).

ALTIN ŞAFAK'IN KONUMU

20 Eylül seçimi öncesinde Yunanistan'daki birçok medya kuruluşu ülkenin üçüncü büyük partisi olan aşırı milliyetçi Altın Şafak'ı görmezden gelirken, merkeze yakın bazı basın kuruluşları ile aydınlar Altın Şafak'ın üçüncü sıradan uzaklaşabileceği umudunu dile getirdi. Ancak seçim sonuçları bu beklentilerin gerçeği yansıtmadığını gözler önüne serdi. Geçtiğimiz yıllarda sürekli adli kovuşturmalara maruz kalan, lideri ve milletvekilleri tutuklanan Altın Şafak, 25 Ocak'taki seçime nazaran küçük bir düşüş yaşasa da üçüncü sıradaki yerini korumayı başardı. Uzun vadede bir iktidar alternatifi yaratamamış olmasına karşın Altın Şafak, ülkede ekonomik krizin artçı sarsıntılarını yaşayan geniş kesimler için bir çelikim gücü olmaya devam ediyor.

Altın Şafak'ın bu başarısının ardında hangi nedenler yatıyor? Yunanistan siyasetinde adeta izole bir durumda bulunmasına, hatta 'terör örgütü' damgasını yemiş olmasına rağmen Altın Şafak neden hala gücünü koruyor? Bu soruların cevabı son yıllarda Yunanistan gündemine damgasını vurmuş olan gelişmelerde saklıdır. Yunanistan'ın 2010'dan bu yana karşı karşıya olduğu büyük yıkım ile bu yıkımın sonuçları olan işsizlik, orta sınıfın çöküşü, intiharlardaki artış, beyin göçü, yaşam standardının düşüşü gibi faktörler, Altın Şafak'ı küçük bir marjinal grup olmaktan çıkarıp bir kitle partisine dönüştürdü. Yine bu dönemde Yunanistan'ın ve Avrupa Birliği'nin karşı karşıya kaldığı yapısal sorunlar ve mülteci krizi Altın Şafak'ın oylarının yükselişinde büyük bir rol oynadı. Özellikle 2012-2015 yılları arasında Avrupa'nın genelinde gözlemlenen aşırı sağın yükselişine paralel olarak Altın Şafak da Yunanistan siyasetinde yükselişe geçti.

TABLO 3. YUNANİSTAN'DA YOĞUN MÜLTECİ GEÇİŞLERİNE MARUZ KALDIĞI ADALARDA ALTIN ŞAFAK'IN ALDIĞI OY YÜZDELERİ

	25 Ocak	20 Eylül
12 Ada	5,53	8,07
Midilli	4,66	7,78
Sisam	5,54	7,66
Sakız	4,69	5,82

Kaynak: Yunanistan İçişleri Bakanlığı

Altın Şafak'ın son iki seçimde aldığı oy oranları daha yakından incelendiğinde, partinin aldığı sonuç Yunanistan'ın yaşamakta olduğu mülteci kriziyle yakından ilişkili olduğu görülecektir.

Yukarıdaki tablo, yoğun mülteci göçü alan adalarda Altın Şafak'ın son seçimde oylarını diğerlerine nazaran kayda değer biçimde artırdığını göstermektedir. Altın Şafak, mülteci krizinin patlak vermesinden önce sadece bir tabela partisi olduğu bölgelerde artık üçüncü ve dördüncü büyük siyasi parti konumundadır.

SEÇİMİN MAĞLUPLARI: BORÇ ANLAŞMASI KARŞITLARI VE ESKİ LİBERALLER

20 Eylül seçim sonuçları irdelendiğinde özellikle iki cephenin bu seçimden yaralı bir şekilde çıktığı söylenebilir. Eski Başbakan Antonis Samaras'ın Temmuz ayı başlarındaki istifasıyla lidersiz kalan ve 20 Eylül seçimine eski Meclis Başkanı Evangelos Meimarakis'in liderliğinde giren Yeni Demokrasi Partisi, seçimde kayda değer bir başarıya imza atamadı ve SYRIZA ile arasındaki farkı kapatamadı. Alınan bu kötü sonuç sonrasında parti içerisindeki liderlik yarışının yeniden zirveye tırmanacağı tahmin edilmektedir. Yeni Demokrasi gibi, liberal ve merkez sol eğilimli Potami Partisi de seçimde büyük bir hayal kırıklığı yaşadı. Yeni Demokrasi'nin ve Potami'nin gösterdiği kötü performans, liberal Merkez Birliği'nin meclise girmesinin yolunu açtı. Ekonomik kriz öncesinde Yunanistan'ın en büyük merkez sol partisi olan PASOK da oylarını ancak 2 puan civarında artırabildi.

20 Eylül seçiminde en büyük mağlubiyeti ise yeni kemer sıkma politikalarının karşısında duran sol partiler yaşadı. Tablo 1'de görüldüğü üzere, 25 Ocak seçim sonuçlarına oranla Yunanistan Komünist Partisi'nin oylarında kayda değer bir gerileme yaşanırken SYRIZA'dan ayrılanların geçtiğimiz Ağustos ayında kurdukları Sol Platform, yüzde 3'lük barajı aşamayarak meclis dışı kaldı. Yeni kurulan Halkın Birliği'nin oy oranı yüzde 2,86'da takılıp kalırken, Yunanistan solunun diğer küçük partisi ANTARSYA ancak yüzde 0,85'lik bir oy oranı elde edebildi.

SYRIZA'nın merkeze kaymasıyla beraber, yolsuzluk dosyalarıyla iç içe geçmiş ve toplumun geniş kesimlerinin ekonomik krizden sorumlu tutulan liberal aktörlerin derin bir kriz içerisine girdikleri anlaşılmaktadır. Derin krizin şokunu üstünden atamayan liberal ve merkezi aktörler, alternatif siyasi söylem yaratma ve yeni sürece yenilenmiş isimler ve liderliklerle girmemenin sancısını yaşamaktadır. Aynı zamanda sosyalist aktörler de büyük bir kriz içerisine girmekte ve giderek topluma yabancılaşmaktadır. Sosyalizmi 21. yüzyıl gerçeklerine ve özellikle büyük bir bunalım noktasına gelmiş orta sınıfın arzularına adapte edemeyen bu aktörler, Yunanistan siyasetinde ağırlıklarını hissettirememektedirler.

Liberal ve sosyalist kanatlarda gözlemlenen çöküş, bir yandan kemer sıkma politikalarının kreditorler ve yenilenmiş SYRIZA açısından daha az sorunla yürürlüğe girmesi yolunu açarken, diğer yandan yukarıda değinmiş olduğumuz 'boykot partisi'nin yeni seçim başarılarına sebep olmaktadır.

ÇİPRAS PARTİSİNİ YENİDEN KAZANDI, YA YUNANİSTAN TOPLUMUNU?

Çipras, 20 Eylül seçiminde yeni bir başarıya imza atmıştır. Bu başarının niteliği, basit bir seçim başarısından farklıdır. Erken seçimden zaferle ayrılan Çipras'ın eline, aynı zamanda SYRIZA'yı radikal bir sol partiden liberal eğilimli, Avrupa ve Batı yanlısı bir merkez partisine dönüştürmek için çok önemli bir koz geçirmiştir. Bundan böyle Çipras, parti içerisinde önceden kendisine ayak bağı olmuş olan sosyalist muhalefetten yoksun olarak hareket edecektir. Bu sayede, imzalanacak yeni borç anlaşmasını beklenmedik yol kazalarına maruz kalmaksızın Yunanistan gündemine getirebilecektir. Toplum açısından oldukça acı olan ekonomik reçeteleri uygulamak zorunda kalan Çipras, yeni dönemde partisinin tam desteğinden emin bir şekilde hareket edebilme imkanına kavuşmuştur. Kısacası Çipras, seçimde her ne kadar Yunanistan seçmeninden olağanüstü bir destek alamamış olsa da, en azından partisini tekrardan kazanma başarısına imza atmıştır.

Çipras'ın SYRIZA üzerindeki kontrolünü perçinlemesi Yunanistan'ın karşı karşıya olduğu

yapısal sorunların çözüm yolunu açabilir mi? Bu sorunun net bir cevabını bulabilmek için önümüzdeki aylarda müzakere edilecek borç anlaşmasının seyrini ve Atina ile kreditorler arasındaki ilişkilerin gidişatını gözlemlemeye ihtiyaç bulunmaktadır. Yine de, halihazırda Yunanistan'ın çizdiği resmin oldukça sorunlu olduğu söylenebilir. Yukarıda belirttiğimiz üzere, halkın geniş bir kesiminin ülkenin siyasi sistemine ve aktörlerine sırtlarını çevirme noktasına gelmiş olması yabana atılamayacak derecede önemlidir. Dahası, aşırı sağ ve milliyetçi akımlar, 21. yüzyıl Yunanistan'ının bir siyasi realitesi haline gelmiş durumdadır. Altın Şafak partiler arasında üçüncü sıradaki yerini korurken ANEL gibi aşırı milliyetçi ve popülist bir oluşum da iktidar ortaklığını sürdürmektedir.

SYRIZA ise kendisine siyaseten alternatif olabilecek rakiplerden yoksun bir şekilde yoluna devam etmektedir. Liberal ve sosyalist cenahların geçirmekte olduğu kriz durumu bir bakıma SYRIZA'nın işini kolaylaştırmaktadır. Muhalefetin, borç anlaşmalarından irak yeni bir Yunanistan perspektifi ortaya koymakta yetersiz kalması, Yunanistan'daki krizi içerisinden çıkılmaz bir hale sokmaktadır.

Çipras her ne kadar partisini yeniden kontrol altına almayı ve merkez kulvara çekmeyi başarmışsa da bundan sonra Yunanistan toplumundan ne derece destek göreceği belirsizdir. Çipras'ın yakın bir gelecekte uygulamaya sokmak zorunda kalacağı acı sosyal ve ekonomik reçeteler, hükümet ile bunalım noktasındaki toplum arasındaki uçurumu derinleştirebilir. Ekonomik buhran ve mülteci krizi devam ederken Çipras, iktidarını sürdürmek adına ilerleyen dönemde Yunanistan toplumunun geniş kesimlerini karşısına alabilir. Böylelikle Yunanistan yeni siyasi krizlerle baş başa kalabilir. 300 sandalyeli mecliste 155 milletvekilinin destek verdiği SYRIZA-ANEL koalisyonunun bir siyasi krizle baş etmesi oldukça zor olacaktır. Kısacası 20 Eylül'de kazanılan seçim başarısı, Çipras ve partisi için yeni hengamelerin, zorlukların ve iniş-çıkışların başlangıcını, yani bir çeşit Pirus zaferini teşkil edebilir.

TÜRKİYE-YUNANİSTAN İLİŞKİLERİ: BATI CEPHESİNDE DEĞİŞEN YOK

Son olarak, ikinci SYRIZA-ANEL koalisyon hükümetinin Türkiye-Yunanistan ilişkilerine olası yansımalarına değinecek olursak, bu konu özetle üç boyutta ele alınabilir: İkili ilişkileri etkileyen köklü meseleler (Ege Denizi'ndeki anlaşmazlıklar, Ruhban Okulu meselesi, Batı Trakya toplumunun sorunları, vs.), Kıbrıs Sorunu ve son döneme damgasını vuran göçmen krizi.

İkili ilişkileri etkileyen köklü meselelerden başlayacak olursak, geçtiğimiz son sekiz ay boyunca birinci Çıpras hükümetinin Türk-Yunan ilişkileri bağlamında PASOK ve Yeni Demokrasi çizgisinde ilerlediğini görürüz. İktidara geldiğinde "Ege Denizi balıklara aittir" gibi radikal söylemler kullanan SYRIZA, zamanla Yunanistan Dışişleri Bakanlığının geleneksel politikalarına kendisini adapte etmiştir. Böylelikle Atina, her ne kadar zaman zaman Türkiye'ye zeytin dalı uzatıp barış mesajları verse de geleneksel tezlerini korumuştur. Bunda özellikle Dışişleri Bakanı Nikos Kotzias'ın oynadığı rol önemlidir. Üniversite geçmişi olan Kotzias, akademisyenlik yıllarında Türk-Yunan ilişkileri hakkında SYRIZA içerisindeki sosyalist kanattan farklı bir tavır sergilemiş, yazdığı yazılarla Yunanistan solu içerisinde şahin bir aktör olarak sivrilmmişti. Kendisinin Dışişleri Bakanlığı döneminde Yunanistan'ın, Türkiye'nin bütün çekince ve itirazlarına rağmen, Kıbrıs Rum Yönetimi, İsrail ve Mısır eksenindeki doğalgaz temelli yakınlaşmaya tam destek vermesi bu bakımdan fazla şaşırtıcı değildir.

Kıbrıs konusunda da SYRIZA-ANEL koalisyonu, önceki hükümetlerin açmış olduğu yoldan

yürümeyi yeğlemiştir. Karşı karşıya kalmış olduğu büyük sosyo-ekonomik kriz yüzünden Kıbrıs'a ayıracak fazla vakti ve mesaisi olmayan Atina, Rum tarafına destek veren aktör olarak yoluna devam etmiştir. Türkiye'nin tezlerini gözardı eden Atina, Ankara'nın karşısına "Kıbrıs'taki garantörlükleri tamamen feshedelim" teziyle çıkmaktadır. Çıpras'ın Kıbrıs'a gerçekleştirdiği ziyarette verdiği dostluk mesajlarını ve son NATO zirvesinde Türkiye ve Yunanistan Dışişleri Bakanları arasında yaşanan yakınlaşmayı bir tarafa bırakacak olursak, Atina'nın kısa dönemde Kıbrıs konusunda Ankara'nın hassasiyetlerini dikkate almasını beklemek zordur.

İkili ilişkilerde ve Kıbrıs konusunda Yunanistan'ın geleneksel dış siyaset çizgisini takip eden Çıpras hükümetini Türk-Yunan ilişkileri babında ilgilendirecek öncelikli meselelerden bir diğeri de Ege Denizi'nde büyük bir insanlık dramına dönüşen göçmen krizidir. AB'nin kısıtlı desteği ve yetersiz olanakları yüzünden Yunanistan, bu konuda büyük güçlüklerle karşı karşıya kalmıştır. Dolayısıyla göçmen krizi Yunanistan'ın iç siyasetini ister istemez etkilemektedir. Altın Şafak'ın mülteci krizinden nasıl beslendiğine yukarıda değinmiştik. Bütün bu gelişmeler, yakın bir gelecekte Türkiye-Yunanistan ilişkilerinin Atina'da farklı düzlemlerde ele alınmasına yol açabilir. Örneğin halihazırda "Acaba Türkiye göçmen akımı yoluyla Yunanistan'a dolaylı baskı mı uyguluyor?" türünden seslerin yükselmeye başlamış olması dikkate değer. Bu sesler karşısında SYRIZA-ANEL hükümetinin takınacağı tavır iki ülke ilişkilerinin seyri üzerinde belirleyici olacaktır.

SIYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI
FOUNDATION FOR POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH
مركز الدراسات السياسية والاقتصادية والاجتماعية

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | Ankara
Nenehatun Caddesi No: 66 GOP Çankaya
06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312.551 21 00 | Faks: +90 312.551 21 90

SETA | İstanbul
Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı
No: 41-43 Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 315 11 00 | Faks: +90 212 315 11 11

SETA | Washington D.C.
1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite
1106 Washington, D.C., 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099

SETA | Kahire
21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen
Flat No 19 Kahire MISIR
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985